

Samlet set er der et effektiviseringspotentiale på 2,0-2,6 mia.kr., hvis alle kommuner var lige så effektive som de billigste ti procent. Kommunerne kunne sænke borgernes affaldsgebyrer i en størrelsesorden, der svarer til en nedsættelse af den gennemsnitlige kommuneskat på 0,2-0,25 pct. point. Hertil kommer, at der kan være besparelsesmuligheder også i de billigste kommuner, som kan løfte potentialet yderligere.

- I en gennemsnitskommune koster det 3.434 kr. om året at få hentet affald (ved 52 tømninger om året). Tilsvarende koster det 3.039 kr. om året ved 14-dages tømning.¹ Hvis prisen svarede til niveauet i de billigste kommuner, ville husholdningerne i gennemsnit kunne spare 770- 1.106 kr. eller 22-34 pct. om året.
- I de dyreste kommuner er besparelsespotentialet per husstand op imod 2-3.000 kr. årligt, svarende til en årlig besparelse på 45-67 pct.
- Det anbefales, at der tilrettelægges systematiske udbud af affaldsindsamlingen med fokus på effektivitet og lave omkostninger.

Der er betydelige forskelle på de priser, borgerne betaler for at få hentet affald i landets kommuner. Forskellene kan kun i meget lille grad forklares med forhold, kommunerne ikke er herre over - som f.eks. deres størrelse og befolkningstæthed. Det viser statistiske analyser foretaget af CEPOS (se ['Affaldsanalyse 2022 – teknisk notat'](#)).

Samlet set er der et effektiviseringspotentiale på 2,0-2,6 mia.kr., hvis alle kommuner var lige så effektive som de billigste ti procent.

I tabel 1 er opgjort besparelsespotentialet i landets kommuner. Potentialet er opgjort efter almindeligt anvendte metoder (hhv. DEA og multipel regressionsanalyse). Metoderne bygger på lidt forskellige principper og giver derfor lidt forskellige resultater. Der er dog en høj grad af overensstemmelse mellem de beregnede besparelsespotentialer. De fundne besparelsespotentialer svarer desuden i høj grad til potentialerne i en tidligere undersøgelse. Generelt giver DEA analysen, som anses for den mest avancerede, lidt højere potentiale end regressionsestimaterne. DEA-analysen er dog mindre velegnet til at bedømme kommuner med meget stor eller lille befolkning (som mere eller mindre "automatisk" kommer til at fremstå som effektive).

I metoderne er der taget hensyn til, at kommunerne har forskellige forudsætninger, som de ikke selv kan ændre på. Det gælder f.eks. størrelse og befolkningstæthed. Det er dog kun en bemærkelsesværdig lille del af variationen, som kan tilskrives disse udefrakommende faktorer.

Besparelsespotentialerne tager desuden hensyn til, at kommunerne har forskellig tømningshyppighed. I appendiks er analysemetoder og –resultaterne nærmere gennemgået.

Det er ligeledes undersøgt, om udbud af affaldsindsamlingen til private selskaber sænker prisen. Besparelsespotentialet er i gennemsnit 12 pct. lavere i kommuner med privat indsamling, og de

¹ Heri indgår også kommuner med ugentlig sommertømning.

mindste potentialer (bortset fra ”hjørnekommuner”) findes også i disse kommuner. Der er dog også en del kommuner med udlicitering og relativt stort potentiale. Det understreger betydningen af, at udlicitering tilrettelægges, så der f.eks. er tilstrækkelig konkurrence og fokus på effektivitet. Det er velkendt fra den faglige litteratur, at utilstrækkelig fokuseret udlicitering kan fjerne de omkostningsfordele, der ellers kan være ved udlicitering.²

Det store potentiale for at sænke borgernes affaldsgebyrer bør få kommunerne til at have betydeligt større fokus på omkostningerne. Det er vigtigt, at opgaven sendes i udbud, så det mest effektive selskab får opgaven. Selv i de tilfælde, hvor kommunerne umiddelbart har lavt potentiale, bør det testes ved systematisk at afholde udbud, så det bekræftes, om kommunen rent faktisk er billigst. Analysen viser også, at det er vigtigt at tilrettelægge udbuddet med tilstrækkeligt fokus på effektivitet og lave omkostninger. Ikke alle udbud har resulteret i lavere priser for borgerne.

For at styrke konkurrencen bør der samtidig indføres frit valg for borgerne, så f.eks. grundejerforeninger kan fravælge kommunens selskab, hvis de kan finde et billigere alternativ.

Affaldsindsamling og håndtering er ikke det eneste forsyningsområde med betydeligt effektiviseringspotentiale. Regeringen har tidligere offentliggjort analyser, som peger på et samlet potentiale på 5-7 mia.kr. om året. CEPOS har offentliggjort en række analyser, som peger på, hvordan en række af potentialerne kan realiseres.

Bilagstabeller

1. Besparelspotentiale med laveste og højeste for hver kommune

Tabel 1

Besparelspotentiale for alle kommuner

Kommune	Besparelspotentiale per husstand i kr.	Samlede besparelspotentialer i mio. kr.
Hillerød	2.166 - 2.967	48,8 - 66,9
Halsnæs	2.242 - 2.803	32,0 - 40,1
Albertslund	1.979 - 2.625	24,5 - 32,5
Køge	1.986 - 2.579	53,6 - 69,6
Herlev	1.415 - 2.501	19,0 - 33,5
Fredericia	1.310 - 2.355	32,7 - 58,8
Kolding	1.432 - 2.325	62,1 - 100,9
Kerteminde	2.040 - 2.298	23,1 - 26,0
Roskilde	1.360 - 2.174	55,3 - 88,3
Sønderborg	1.089 - 2.090	39,2 - 75,2
Ringsted	1.582 - 2.089	24,5 - 32,4
Assens	1.644 - 2.073	31,2 - 39,4
Hjørring	1.262 - 2.069	39,2 - 64,2
Lyngby-Taarbæk	1.119 - 2.048	30,6 - 56,0
Næstved	1.104 - 2.037	43,7 - 80,6
Gladsaxe	1.102 - 1.952	35,3 - 62,5
Egedal	1.209 - 1.941	21,1 - 33,9
Middelfart	1.275 - 1.893	23,1 - 34,2

² Andersson, & Jordahl, H. (2011). Outsourcing Public Services: Ownership, Competition, Quality and Contracting. IDEAS Working Paper Series from RePEc.

Aabenraa	1.114 - 1.867	31,0 - 52,0
Slagelse	1.040 - 1.815	40,1 - 69,9
Solrød	1.201 - 1.784	11,5 - 17,1
Hvidovre	1.016 - 1.627	24,5 - 39,1
Holbæk	781 - 1.613	25,7 - 53,1
Horsens	875 - 1.594	37,3 - 68,0
Haderslev	801 - 1.553	21,3 - 41,3
Svendborg	562 - 1.537	15,9 - 43,5
Greve	884 - 1.511	18,9 - 32,2
Frederikssund	753 - 1.466	15,3 - 29,7
Vesthimmerlands	976 - 1.465	16,9 - 25,4
Vordingborg	739 - 1.425	16,7 - 32,3
Vallensbæk*	1.345 - 1.393	8,9 - 9,2
Ishøj*	1.340 - 1.466	12,9 - 14,2
Faxe	795 - 1.328	13,3 - 22,2
Allerød*	1.313 - 1.456	13,9 - 15,5
Hedensted	488 - 1.302	9,9 - 26,5
Varde	801 - 1.301	18,1 - 29,4
Viborg	598 - 1.263	26,9 - 56,7
Vejen	703 - 1.253	13,5 - 24,0
Nyborg	740 - 1.243	11,4 - 19,1
Frederikshavn	434 - 1.240	12,9 - 37,0
Tårnby*	1.218 - 1.377	23,0 - 26,0
Rødovre*	1.093 - 1.245	20,8 - 23,7
Odense	682 - 1.050	69,1 - 106,3
Mariagerfjord	442 - 1.047	8,8 - 20,8
Holstebro	276 - 1.023	7,5 - 27,8
Randers	183 - 1.000	8,7 - 47,6
Skive	318 - 995	7,1 - 22,1
Ikast-Brande	456 - 993	8,4 - 18,4
Kalundborg	428 - 973	10,0 - 22,7
Faaborg-Midtfyn	259 - 963	6,2 - 23,0
Aalborg	673 - 934	74,6 - 103,4
Silkeborg	219 - 931	9,4 - 39,9
Gribskov	272 - 894	4,8 - 15,9
Thisted	385 - 887	7,9 - 18,2
Stevns*	849 - 872	8,8 - 9,0
Sorø	428 - 838	5,9 - 11,5
Skanderborg	50 - 830	1,3 - 21,7
Ballerup*	827 - 1.030	19,0 - 23,6
Syddjurs	214 - 820	4,2 - 16,1
Lejre	637 - 819	7,3 - 9,4
Hørsholm	757 - 817	8,7 - 9,4
Guldborgsund	26 - 816	0,8 - 25,0
Herning	-133 - 751	-5,5 - 31,0
Norddjurs	200 - 743	3,7 - 13,6

Brønderslev*	742 - 911	12,4 - 15,2
Odsherred	366 - 738	6,0 - 12,1
Nordfyns	545 - 712	7,3 - 9,6
Bornholm*	702 - 991	14,2 - 20,1
Brøndby*	668 - 811	10,4 - 12,7
Esbjerg	82 - 647	4,6 - 36,4
Glostrup*	605 - 691	6,7 - 7,7
Lolland	-28 - 599	-0,6 - 12,8
Furesø	349 - 514	6,0 - 8,9
Rudersdal*	467 - 713	11,8 - 18,1
Billund	269 - 453	3,3 - 5,5
Favrskov*	429 - 717	8,8 - 14,7
Helsingør*	423 - 924	12,5 - 27,4
Høje-Taastrup*	342 - 418	7,6 - 9,2
Ringkøbing-Skjern	6 - 283	0,2 - 7,3
Fredensborg*	171 - 251	3,1 - 4,5
Rebild*	155 - 520	2,0 - 6,8
Morsø*	90 - 119	0,9 - 1,2
Odder	-65 - 83	-0,7 - 0,9
Aarhus*	0 - 162	0,0 - 27,4
Dragør	-6 - 0	0,0 - 0,0
Frederiksberg*	0 - 429	0,0 - 23,1
Gentofte*	0 - 191	0,0 - 6,4
Jammerbugt*	0 - 140	0,0 - 2,5
København*	0 - 1.196	0,0 - 375,2
Langeland*	0 - 1.010	0,0 - 6,7
Lemvig*	0 - 155	0,0 - 1,5
Struer	-99 - 0	-1,0 - 0,0
Tønder*	0 - 1.269	0,0 - 22,6
Vejle*	0 - 1.158	0,0 - 61,8

Note: Et negativt tal indikerer, at prisen kan være højere end den er i dag.

DEA metoden giver det største besparelsespotentialer for de fleste kommuner. En '**' indikerer, at besparelsespotentialet er størst ved regressionsanalysen.

Kilde: CEPOS' egne beregninger baseret på indsamlet data fra kommunerne

2. Affaldsgebyrer på standardløsningerne.

Tabel 2

Faktisk pris inkl. moms

Kommune	Pris (kr./husstand)	Tømninger pr. år
Albertslund	4365	26
Allerød	4182	52
Assens	3977	26
Ballerup	3608	52
Billund	2575	26

Bornholm	3568	52
Brøndby	3390	52
Brønderslev	3495	52
Dragør	2818	52
Egedal	3495	26
Esbjerg	2219	32,5
Favrskov	3284	52
Faxe	3070	26
Fredensborg	2892	52
Fredericia	3724	26
Frederiksberg	3131	52
Frederikshavn	2650	26
Frederikssund	3026	26
Furesø	3230	52
Faaborg-Midtfyn	2482	26
Gentofte	2850	52
Gladsaxe	3312	26
Glostrup	3353	52
Greve	3219	26
Gribskov	2555	26
Guldborgsund	2223	32,5
Haderslev	3023	26
Halsnæs	4548	26
Hedensted	2910	26
Helsingør	3480	52
Herlev	3903	26
Herning	2193	32,5
Hillerød	4443	26
Hjørring	3469	26
Holbæk	2973	26
Holstebro	2480	26
Horsens	3025	26
Hvidovre	3330	26
Høje-Taastrup	3150	52
Hørsholm	3561	52
Ikast-Brande	2700	26
Ishøj	4100	52
Jammerbugt	2715	52
Kalundborg	2731	26
Kerteminde	4374	26
Kolding	3766	26
København	3579	52
Køge	4278	26
Langeland	3432	26
Lejre	3026	26
Lemvig	2515	26

Lolland	2223	32,5
Lyngby-Taarbæk	3414	26
Mariagerfjord	2700	26
Middelfart	3554	26
Morsø	2460	26
Norddjurs	2470	26
Nordfyns	2919	26
Nyborg	3034	26
Næstved	3441	26
Odder	2274	32,5
Odense	2731	26
Odsherred	2737	26
Randers	2496	26
Rebild	3149	52
Ringkøbing-Skjern	2218	32,5
Ringsted	3871	26
Roskilde	3560	26
Rudersdal	3374	52
Rødovre	3828	52
Silkeborg	2378	30
Skanderborg	2274	32
Skive	2560	26
Slagelse	3204	26
Solrød	3741	26
Sorø	2740	26
Stevns	3303	26
Struer	2240	32,5
Svendborg	2950	26
Syddjurs	2470	26
Sønderborg	3450	26
Thisted	2628	26
Tønder	3525	26
Tårnby	3951	52
Vallensbæk	4150	52
Varde	3029	26
Vejen	2942	26
Vejle	3579	52
Vesthimmerlands	3244	26
Viborg	2751	26
Vordingborg	2977	26
Aabenraa	3318	26
Aalborg	2719	26
Aarhus	2160	32,5

Kilde: CEPOS